

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 3Tos/103/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2124010716
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Stanislavská
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2124010716.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Stanislavskej a sudcov JUDr. Rastislava Kresla a JUDr. Ladislava Révesa, v trestnej veci odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX v C., v konaní o návrhu odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, o sťažnosti odsúdeného proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 03.04.2024, sp. zn. 105Pp/20/2024, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 18.06.2024 v Trnave takto

rozhodol:

Podľa § 193 odsek 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX v C.,
z a m i e t a.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením Okresný súd Trnava rozhodol tak, že podľa § 66 ods. 1 písm. a), ods. 2, ods. 3 Trestného zákona zamietol návrh odsúdeného A. B. o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Bratislava V, sp. zn. 3T/96/2016 zo dňa 19.12.2019, rozsudkom Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 1T/80/2019 zo dňa 08.04.2021 a trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 8T/57/2020 zo dňa 25.11.2020.

Okresný súd napadnuté uznesenie odôvodnil v rozsahu č.l. 43-49 spisu.

Proti tomuto uzneseniu ihneď, po jeho vyhlásení na verejnom zasadnutí, zahlásil sťažnosť odsúdený A. B. (č.l. 41 spisu), ktorú bližšie písomne odôvodnil osobitným písomným podaním prostredníctvom svojho obhajcu (č.l. 56-58 spisu).

V odôvodnení sťažnosti odsúdený prostredníctvom obhajcu namieta (skrátene), že s napadnutým uznesením nesúhlasí, nesúhlasí s jeho skutkovými a ani právnymi závermi. Mal za to, že výrok uznesenia nie je správny, odôvodnenie rozhodnutia nie je dostatočné a uznesenie považoval za nesprávne, nezákonné, pretože vychádza z nesprávne zisteného skutkového stavu. Poukazujúc na odôvodnenie okresného súdu k druhej materiálnej podmienke uviedol, že súd má svoje rozhodnutie opierať len o preukázané skutočnosti a nemôže rozhodovať na základe domnienok, resp. na základe pocitu, či sa podmienka javí byť splnená alebo nejaví. Súd ďalej v odôvodnení uznesenia konštatuje z hodnotenia riaditeľa ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou negatívne poznatky, ktoré okresný súd následne vymenúva, avšak nijakým spôsobom okresný súd neuvádza pozitívne poznatky a disciplinárne odmeny, ktoré rovnako z hodnotenia riaditeľa ÚVTOS vyplývajú, a ktoré sú dokonca väčšieho rozsahu a vo väčšom počte ako tie negatívne, a ktoré majú zásadný vplyv na posúdenie polepšenia odsúdeného a preukazujú, že odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie, a to schopnosťou viesť riadny život v podmienkach výkonu trestu, vrátane dodržiavania všetkých právnych noriem vzťahujúcich sa na výkon trestu odňatia slobody.

Poukazujúc na hodnotenie riaditeľa ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou a ku konštatovaniu súdu týkajúcemu sa negatívnych poznatkov v ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou (sa úmyselne poškodil na zdraví a užil návykové látky a bol z pracovného zaradenia vyradený z dôvodu výkonu disciplinárneho trestu) uviedol konštatovanie uvedené v hodnotení k tomuto obdobiu a to, že podľa potreby a určenia bol zaradovaný do činností súvisiacich so všeobecným rozvojom osobnosti odsúdeného v oblasti udržiavania čistoty a upravenosti ubytovacích a spoločných priestorov oddielu a ústavu, disciplinárne

odmenený nebol a disciplinárny trest nemá vykázaný. Ďalej súd uvádza, že v ÚVTOS a ÚVV Leopoldov má tiež evidovaný negatívny poznatok tým, že nadväzoval nepovolený kontakt, pričom súd však neuvádza, že v hodnotení je taktiež uvedené, že sa jedná o negatívum menej závažného charakteru. Rovnako súd neuvádza, že bol pracovne zaradený od 20.04.2023 do 20.12.2023 na pracovisku v ústave s dohľadom Leon, kde podával požadované výkony. Disciplinárne odmenený v tomto ústave bol jedenkrát. Disciplinárne potrestaný v tomto ústave nebol. Súd sa taktiež nezaoberal obdobím opätovného preradenia do ústavu Hrnčiarovce nad Parnou v roku 2023, kde z hodnotenia riaditeľa vyplýva, že správanie a vystupovanie menovaného, po opätovnom umiestnení do tunajšieho ústavu, je na požadovanej úrovni, slušné, vykonáva funkciu oddielovej služby, bol šesťkrát disciplinárne odmenený, jeho pracovná morálka je na požadovanej úrovni, je zaraďovaný do činností súvisiacich so všeobecným rozvojom osobnosti odsúdeného v oblasti udržiavania čistoty a upravenosti ubytovacích a spoločných priestorov oddielu a ústavu, uvedené činnosti vykonáva svedomito, vykonáva funkciu oddielovej služby. K tomu dodal, že okresný súd tak pri rozhodovaní nezobral do úvahy pozitívne skutočnosti napriek tomu, že vyplývajú z dôkazov vykonaných v konaní. Súd v odôvodnení uznesenia ďalej konštatuje, že bolo v hodnotení uvedené, že odsúdený sa k trestnej činnosti snaží zaujať sebakritický postoj, no fakt, že sa opakovane dopustil páchania trestnej činnosti, nepoukazuje na kritický postoj k jej páchaniu. Tu je nutné uviesť, že nie je možné hodnotiť súčasný postoj odsúdeného po piatich rokoch výkonu trestu odňatia slobody na základe toho, že v minulosti spáchal trestnú činnosť opakovane. Odsúdený je vo výkone trestu približne päť rokov, čo je dosť dlhá doba, počas ktorej došlo k zmenám v správaní, v konaní ako aj v jednotlivých postojoch odsúdeného, a nie je spravodlivé poukazovať na to, že odsúdený páchal trestnú činnosť opakovane, nakoľko odsúdený minulosť s pred piatich rokoch už nevie zmeniť, ale práve vie zmeniť postoj k daným veciam, čo aj nastalo.

Súd v uznesení tiež konštatuje, že odsúdený svojím konaním a postojom počas celého výkonu trestu odňatia slobody dostatočne nepreukázal tú skutočnosť, že by plnením svojich povinností a svojím správaním vo výkone trestu preukázal polepšenie. S uvedeným tvrdením súdu sa odsúdený nestotožňuje v celom jeho rozsahu. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že počas výkonu trestu odňatia slobody došlo postupne k náprave a je zrejmé polepšenie odsúdeného, kde postupom času došlo k vymiznutiu negatívnych poznatkov hodnotenia. Odsúdený má za posledné obdobie uložených šesť disciplinárnych odmien (spolu počas výkonu trestu 11), z čoho je rovnako zrejmé, že došlo k polepšeniu. Odsúdený takmer počas celého výkonu trestu bol pracovne zaradený, pričom dosahuje požadované výkony a pracovná morálka je na požadovanej úrovni. Aktuálne je zaraďovaný na pracovisku mimo ústav s dohľadom. Rovnako je odsúdený v ústave zaraďovaný do prác na oddiely. Mal za to, že odsúdený si v priebehu týchto rokov vybudoval pracovné návyky a po prepustení na slobodu má už v tomto čase zabezpečenú prácu, čo je preukázané vyhlásením, ktoré je súčasťou súdneho spisu.

Ďalej dôvodil, že z hodnotenia taktiež vyplýva, že správanie a vystupovanie je na požadovanej úrovni, slušné, že odsúdený dodržiava ústavný poriadok a časový rozvrh dňa dodržiava, príkazy a nariadenia príslušníkov ústavu rešpektuje, vykonáva funkciu oddielovej služby, zapája sa do kultúrno-osvetovej činnosti. Z uvedeného mal za preukázané polepšenie a nápravu Okresný súd vyhodnotil za nesplnenú aj tretiu podmienku, že predpoklad, že odsúdený bude po podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody viesť riadny život a nebude sa dopúšťať opätovne protispoločenskej činnosti, čo súd zdôvodnil hodnotením, v ktorom je konštatovaná resocializačná prognóza ako menej priaznivá a u odsúdeného bolo vyhodnotených stredné riziko recidívy trestnej činnosti, súčasne súd uvádza, že existuje odôvodnený predpoklad, že odsúdený na slobode nepovedie riadny život. Je nutné uviesť, že určovanie možnej recidívy trestnej činnosti je k hodnoteniu riaditeľom ústavu uskutočňované aj prostredníctvom dotazníku, kde veľký vplyv na výsledok má počet predchádzajúcich odsúdení, čo však nemôže byť jediným faktorom, na základe ktorého sa uskutoční prognóza. Jedná sa o opakované pričítanie minulosti. Zároveň konštatoval, že z hodnotenia riaditeľa ústavu rovnako vyplýva, že aj na základe uvedených skutočností, riaditeľ odsúdeného odporúča podmiennečne prepustiť a v prípade podmiennečného prepustenia odporúča odsúdenému uložiť probačný dohľad. Uvedené odporúčenie prepustiť odsúdeného na slobodu preukazuje, že došlo k zmene odsúdeného, k jeho polepšeniu a formalistické prognózy na základe predchádzajúcich odsúdení sú pre vyhodnotenie nápravy nedostatočné, neprimerané a nespravodlivé. Súd v odôvodnení uznesenia uvádza, že negatívny charakter má v tomto smere predovšetkým správanie a konanie odsúdeného na slobode, z obsahu spisu je totiž zrejmé, že odsúdený bol doposiaľ 22-krát súdne trestaný, povaha trestných činov páchaných odsúdeným, pre ktoré je aktuálne vo výkone trestu a z nich vyplývajúce okolnosti charakterizujúce odsúdeného ako osobu so sklonom k opakovanému páchaniu trestných činov, odôvodňujú záver o existencii príliš vysokého rizika jeho recidívy. S uvedeným názorom nesúhlasil, jednalo sa o majetkové trestné činy, z čoho je možné vyhodnotiť zlé životné obdobie odsúdeného, avšak nie je možné po piatich rokoch vo

výkone trestu odsúdeného naďalej charakterizovať podľa tohto obdobia. Súd svoje rozhodnutie založil na odsúdeniach, ktoré predchádzali odsúdeniu a výkonu trestu, čím došlo k porušeniu práv odsúdeného. V ďalšom poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 36/2022 z 24. mája 2022. Namietal tiež, že okresný súd sa nijakým spôsobom nezaoberal zmenami v správaní odsúdeného (príkladom udelenými disciplinárnymi pochvalami, hodnotením pracovnej morálky, zaraďovaním do činností súvisiacich so všeobecným rozvojom osobnosti odsúdeného vo výkone trestu a pod.), nezobral do úvahy aktuálne rodinné pomery odsúdeného, ani skutočnosť, že má zabezpečenú prácu po prepustení na slobodu a vytvorené zázemie. Podotkol, že má maloletú dcéru, ktorá je značnou motiváciou pre jeho polepšenie, chce sa pripojiť k jej výchove a viesť riadny život. Okresný súd sa pri rozhodovaní nezaoberal aktuálnou situáciou odsúdeného, hodnotením jeho snahy o nápravu ani zmenou pohľadu na život. Mal za to, že uznesenie okresného súdu vykazuje znaky prílišného formalizmu, jednotlivé úvahy sú skreslené, zamerané len na negatívnu časť a nezohľadňujúce ostatné aspekty.

Súd taktiež v odôvodnení uznesenia uvádza, že výkon trestu na odsúdeného nepôsobí doposiaľ dostatočne takým výchovným vplyvom, aby bol schopný viesť riadny život, pričom súd všetky svoje úvahy týkajúce sa predpokladu vedenia riadneho života na slobode odôvodňuje len všeobecnými úvahami, nijakým spôsobom nekonkretizuje, na základe čoho dospel k tomuto záveru, okrem konštatovania viacerých predchádzajúcich odsúdení a resocializačnej prognózy. Poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 355/2021 z 26. augusta 2021 bod 23. Vzhľadom na skutočnosť, že súd vyhodnotil ako nespĺnený predpoklad, že odsúdený bude po podmienenom prepustení viesť riadny život len na základe konštatovania predchádzajúcich odsúdení za trestnú činnosť spáchanú pred nástupom na výkon trestu (pred 5 rokmi) a na základe uvedenej resocializačnej prognózy, je tento záver súdu porušením práv odsúdeného. Uvedený záver súdu považoval rovnako za nedostatočný, nepreukázaný, nesprávny a nepodložený.

Ďalej uviedol, že nariadenie podmieneného prepustenia z výkonu trestu je namieste vtedy, ak už k dosiahnutiu účelu trestu ďalší pobyt odsúdeného vo výkone trestu nie je nutný, pričom možno vzhľadom na všetky relevantné okolnosti predpokladať, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život, čo je v danom prípade možné konštatovať. Pri posudzovaní žiadostí o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je tiež potrebné vziať do úvahy, že § 68 ods. 1 Trestného zákona umožňuje uložiť odsúdenému primerané obmedzenia alebo povinnosti a mieru rizika, ktorá je spojená s podmieneným prepustením odsúdeného, tak možno zmierniť uložením týchto opatrení. Ani takouto možnosťou sa okresný súd nijakým spôsobom nezaoberal. Je nutné uviesť, že v odôvodnení rozhodnutia absentuje zohľadnenie zmyslu a účelu inštitútu podmieneného prepustenia, konštatovania súdu sú všeobecné a nedostačujúce. Rovnako poukázal na nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 29. septembra 2021, sp. zn. III. ÚS 1873/21, pričom dôvodil, že z uvedeného nálezu rovnako vyplýva, že je nutné mať na pamäti taktiež to, že zamietnutie žiadosti o podmienené prepustenie za situácie, keď odsúdený vyvinul značné úsilie, aby bol účel trestu naplnený, môže mať naopak veľmi negatívne dôsledky na jeho resocializačný proces.

Záverom namietal, že odôvodnenie uznesenia nijakým spôsobom predmetný nález nereflektuje, v odôvodnení uznesenia nie je jasne a zrozumiteľne vysvetlené, akým konkrétnym spôsobom má odsúdený konať, aby preukázal polepšenie a aby od neho bolo možné očakávať, že povedie riadny život, odôvodnenie uznesenia neobsahuje žiaden návod pre odsúdeného, aké konkrétne zmeny sa od neho očakávajú.

Na základe vyššie uvedených skutočností preto navrhol, aby Okresný súd Trnava preskúmal správnosť, zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého uznesenia, ako aj konanie predchádzajúce týmto výrokom, a ako orgán, proti ktorého uzneseniu sťažnosť smeruje postupom podľa § 190 ods. 1 Trestného poriadku jej sám vyhovel tak, že napadnuté uznesenie zruší a jeho návrhu na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovie, prípadne aby tak urobil nadriadený orgán postupom podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku.

Prokurátorka prítomná na verejnom zasadnutí sa vzdala práva na podanie sťažnosti (č.l. 41 spisu).

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku, pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť

b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná.

Krajský súd v Trnave na podklade podanej sťažnosti preskúmal v zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 192 ods. 1 Trestného poriadku správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, ako i konanie, ktoré predchádzalo tomuto výroku a tak zistil, že sťažnosť podala oprávnená osoba v zákonom stanovenej lehote, avšak nie je dôvodná.

Krajský súd je toho názoru, že okresný súd po obdržaní žiadosti odsúdeného A. B. o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody postupoval procesne bez akýchkoľvek pochybností, keď vo veci určil termín verejného zasadnutia na 03.04.2023, kde mal odsúdený možnosť vyjadriť sa k svojmu správaniu vo výkone trestu odňatia slobody, vykonal všetky dôkazy, ktoré sú potrebné pre objektívne a zákonné rozhodnutie o žiadosti odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a rozhodol spôsobom, ktorý si osvojil aj krajský súd.

Následne okresný súd vo svojom uznesení v súlade s ustanovením § 176 ods. 2 Trestného poriadku rozviedol všetky zákonné a právne skutočnosti, na základe ktorých mal za to, že žiadosti odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody nie je možné vyhovieť.

Podľa § 66 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmiennečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmiennečného trestu odňatia slobody.

Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona, pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Podľa § 66 ods. 3 Trestného zákona, ak odsúdený má vykonať viac trestov odňatia slobody, odsúdený môže byť podmiennečne prepustený najskôr po výkone súčtu pomerných častí uložených trestov podľa odseku 1 písm. a) až c), § 67 ods. 1 a 2 a celého zvyšku trestu podľa § 68 ods. 2.

Z vyššie citovaných ustanovení § 66 Trestného zákona vyplýva, že súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť z výkonu trestu po splnení jednak formálnej podmienky, a to zákonom stanovenej doby výkonu trestu, a jednak po splnení dvoch materiálnych podmienok, ktorými sú splnenie povinností a správanie odsúdeného, ktorými preukázal polepšenie a tiež skutočnosť, že sa od odsúdeného môže očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody znamená podstatnú zmenu spôsobu jeho výkonu a preto by táto možnosť mala byť umožnená len odsúdenému, u ktorého je reálny predpoklad, že uložený trest splnil svoj účel aj bez potreby celového výkonu tohto trestu v ústave na výkon trestu odňatia slobody. Súd preto musí skúmať všetky okolnosti svedčiace o možnostiach prevýchovy odsúdeného, ako aj jeho správanie vo výkone trestu odňatia slobody.

Preskúmaním obsahu spisového materiálu krajský súd zistil, že okresný súd správne konštatoval, že odsúdený splnil len formálnu podmienku na podmiennečné prepustenie, teda vykonal pomernú časť uložených trestov, a to dňa 01.10.2022, avšak odsúdený nespĺňa ani jednu materiálnu podmienku, nakoľko odsúdený svojím správaním vo výkone trestu nepreukázal žiadne výrazné polepšenie a tiež nemožno od neho bezpečne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Krajský súd si závery okresného súdu prezentované v napadnutom uznesení osvojil a v celom rozsahu na ne odkazuje, bez potreby opakovania týchto dôvodov vo svojom sťažnostnom uznesení. V tejto súvislosti krajský súd poukazuje na to, že v dvojinštancnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria jednotu, a v prípade, ak sa sťažnostný súd stotožní s úvahami súdu nižšieho stupňa a tieto považuje za zákonné a správne, nie je potrebné, aby tieto opakoval vo svojom rozhodnutí, ale stačí, aby na tieto len stručne poukázal (obdobne pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Tdo/2/2018 z 23. januára 2018).

Nad rámec odôvodnenia krajský súd uvádza, že pokiaľ ide o prvú materiálnu podmienku, táto sa viaže podľa jej gramatického znenia striktne na správanie odsúdeného vo výkone trestu. Polepšením v jej zmysle sa v resocializačnej rovine rozumie vývojový proces vnútornej premeny osobnosti odsúdeného, ktorá sa navonok prejavuje práve v jeho chovaní a správaní v podmienkach výkonu trestu. V súvislosti s rozhodovaním o prípadnom podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody plnenie tejto podmienky preukazuje príslušný ústav na výkon trestu v hodnotení odsúdeného (§ 62 zák. č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody). S ohľadom na povahu a účel tohto právneho inštitútu je odôvodneným úsudok, že o takomto polepšení môže okrem iného svedčiť, ak odsúdený riadne a zodpovedne plní povinnosti, ktoré vo výkone trestu pre neho vyplývajú z právnych predpisov, ak dodržiava ústavný poriadok a stanovený režim, plní pokyny príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže, dodržiava zásady slušného správania, iniciatívne spolupracuje a plní program zaobchádzania, dodržiava povinnosti a zákazy obsiahnuté v zákone o výkone trestu odňatia slobody a vo vyhláske, ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu a pod.

Správanie odsúdeného vo výkone trestu sa musí hodnotiť v súvislosti s charakterovými vlastnosťami odsúdeného, s motívmi a spôsobom vykonania činu, pretože len za tohto predpokladu možno posúdiť, či odsúdený vo výkone trestu dosiahol taký stupeň nápravy, že sa už zbavil práve tých charakterových

vlastností a nesprávnych návykov, ktoré ho viedli ku spáchaniu trestnej činnosti, alebo ktoré okrem ostatných príčin aspoň prispeli k jeho rozhodnutiu spáchať trestný čin.

Vyjadrené inak, pri rozhodovaní o splnení prvej materiálnej podmienky, t. j. preukázanie polepšenia správaním vo výkone trestu a plnením svojich povinností, ide o to rozlíšiť, kedy správanie odsúdeného a plnenie jeho povinností vo výkone trestu odňatia slobody sú prejavom len vonkajšej adaptácie odsúdeného na prostredie ústavu na výkon trestu a kedy ide o známky skutočných zmien osobnosti odsúdeného odôvodňujúce nádej, že i v budúcnosti povedie riadny život. To znamená, že ak sa odsúdený vo výkone trestu dobre správa, automaticky to neznamená, že sa polepšil a tým splnil prvú materiálnu podmienku.

Vzhľadom na hodnotenie odsúdeného nie je možné jeho správanie v rámci výkonu trestu odňatia slobody posúdiť ako nasvedčujúce polepšeniu. Ani pozornosti krajského súdu neuniklo to, že síce správanie odsúdeného je aktuálne na požadovanej úrovni, avšak nebolo tomu tak vždy, keďže v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Želiezovce boli voči odsúdenému zaznamenané viaceré negatíva, keď nemal ustlané lôžko a počas eskorty nadväzoval nepovolený kontakt, ďalej aj po jeho premiestnení do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Hrnčiarovciach nad Parnou má evidované nedostatky, ktoré sa týkali úmyselného poškodzovania a užívania návykových látok, pričom aj neskôr po premiestnení do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov má evidované negatívum týkajúce sa nadväzovania nepovoleného kontaktu. V správaní odsúdeného sa tak vyskytli viaceré nedostatky, a to nie v adaptačnej fáze výkonu trestu odňatia slobody, ale tieto sa vyskytli približne aj po štyroch rokoch výkonu trestu odňatia slobody (odsúdený sa nachádza vo výkone trestu od 25.09.2019). Taktiež odsúdený neabsolvoval žiadny rekvalifikačný kurz ani iné formy vzdelávania a tiež nebol zaradený do skupinových foriem práce, je mu venovaný individuálny prístup so zameraním na rešpektovanie ústavného poriadku, časového rozvrhu dňa spoločenských noriem, čo súd nepresvedčilo, že sa polepšil a prebehla u neho vnútorná zmena v jeho hodnotovej orientácii. V súhrne potom možno uzavrieť, že jeho správanie je napriek dlhšiemu výkonu trestu odňatia slobody kolísavé, čo nesvedčí o polepšení sa odsúdeného, teda o vnútornej zmene v jeho hodnotovej orientácii. U odsúdeného teda možno konštatovať, že sa v podstate adaptoval na režim výkonu trestu odňatia slobody, avšak doposiaľ nepreukázal zvýšenú snahu po náprave. Navyiac z hodnotenia ústavu vyplýva, že odsúdený v súčasnosti len čiastočne plní ciele programu zaobchádzania.

Krajský súd potom k vyššie uvedenému pripomína, že zmysel podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nie je v tom, aby za plnenie príkazov a nariadení príslušníkov a zamestnancov zboru, prípadne za dobré správanie v podmienkach výkonu trestu, bol páchatel automaticky prepustený po odpykaní stanovenej doby, bez ohľadu na účel trestu, ale podmienené prepustenie je namieste len vtedy, keď vzhľadom na účel trestu a ďalšie okolnosti, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život, a že tu nie je pre spoločnosť príliš veľké riziko jeho recidívy. Krajský súd preto po preskúmaní zabezpečeného spisového materiálu dospel k rovnakému záveru ako okresný súd, že odsúdený vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nespĺnil už prvú materiálnu podmienku.

Pokiaľ ide o splnenie druhej materiálnej podmienky, túto súd skúma a objasňuje komplexnejšie, posudzuje všetky okolnosti súvisiace s osobou odsúdeného, jeho osobné charakterové vlastnosti, celkový postoj k spoločenským normám, prostrediu, v ktorom žil, celý jeho doterajší život, povahu a charakter trestnej činnosti, pre ktorú je vo výkone trestu s jediným cieľom, či všetky tieto skutočnosti umožňujú prijať prognózu, že v prípade prepustenia na slobodu povedie riadny život, t. j. život v súlade s právnymi morálnymi a etickými normami spoločnosti.

V danom prípade je v prvom rade dôležité poukázať na to, že výkon trestu na odsúdeného nepôsobí dostatočným výchovným vplyvom, preto nie je možné konštatovať, že je daný dôvodný predpoklad, že v prípade jeho podmieneného prepustenia povedie riadny život. Sťažnostný súd, rovnako ako prvostupňový súd, poukazuje v tejto súvislosti aj na trestnú minulosť odsúdeného, ktorý má v registri trestov dvadsaťdva záznamov prevažne za majetkové trestné činy (trestné činy krádeže), teda v jeho osobe ide o tzv. špeciálneho recidivistu k páchaniu majetkovej trestnej činnosti, pričom v minulosti bol opakovane aj vo výkone trestu odňatia slobody. Predchádzajúce početné odsúdenia, a ani opakovaný výkon nepodmieneného trestu odňatia slobody na odsúdeného zjavne nemali požadovaný preventívny a resocializačný účinok, keďže mu nebránili v ďalšom páchaní úmyselnej trestnej činnosti. Možno teda konštatovať, že u odsúdeného sú zakorenené sklony k páchaniu trestnej činnosti, k nerešpektovaniu právneho poriadku a základných noriem občianskej spoločnosti, a preto je aj podľa mienky krajského súdu potrebné, aby odsúdený pokračoval vo výkone uloženého trestu odňatia slobody.

Keďže správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody je aktuálne kolísavé, niet sa prečo domnievať, že práve podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody splní svoj zákonom

sledovaný účel. Správne potom okresný súd konštatoval, že v prípade odsúdeného je resocializačná prognóza nepriaznivá a je možné zhodnotiť, že výkon trestu na odsúdeného nepôsobí doposiaľ dostatočne takým výchovným vplyvom, aby bol schopný viesť na slobode riadny život. Vyjadrené inak, v dôsledku nesplnenia prvej materiálnej podmienky na podmiennečné prepustenie odsúdeného nemožno dospieť k záveru o splnení druhej materiálnej podmienky, nakoľko polepšenie odsúdeného je esenciálnou zložkou vyvedenia predpokladu, či odsúdený bude schopný viesť po jeho prepustení z výkonu trestu odňatia slobody riadny život. Keďže v preskúvanom prípade nebolo preukázané splnenie materiálnej podmienky polepšenie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody a otázku preukázania polepšenia nie je možné posudzovať izolovane od otázky budúcej perspektívy vedenia riadneho života, preto podľa názoru krajského súdu nemožno z tohto dôvodu dospieť k odôvodnenému záveru, že v prípade podmiennečného prepustenia bude odsúdený viesť na slobode riadny život.

K sťažnostným námietkam

Pokiaľ ide o námietky odsúdeného uplatnené v sťažnosti, k týmto krajský súd v prvom rade uvádza, že podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody znamená podstatnú zmenu spôsobu jeho výkonu a preto by táto možnosť mala byť umožnená len odsúdenému, u ktorého je reálny predpoklad, že uložený trest splnil svoj účel aj bez potreby celkového výkonu tohto trestu v ústave na výkon trestu odňatia slobody. Súd preto musí skúmať všetky okolnosti svedčiacie o možnostiach prevýchovy odsúdeného, ako aj jeho správanie vo výkone trestu odňatia slobody.

Ak teda odsúdený v sťažnosti spochybňoval záver okresného súdu o nesplnení prvej materiálnej podmienky tým, že vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie, a to schopnosťou viesť riadny život v podmienkach výkonu trestu, vrátane dodržiavania všetkých právnych noriem vzťahujúcich sa na výkon trestu odňatia slobody, k tomu krajský súd uvádza, že hoci sa správanie odsúdeného po jeho premiestnení dňa 18.02.2023 na ďalší výkon trestu odňatia slobody do ústavu s minimálnym stupňom neskôr stabilizovalo a odsúdený si vytvoril priestor na získanie aj ďalších disciplinárnych odmien, tak v tomto jeho správaní podľa názoru krajského súdu nie je možné vidieť skutočné polepšenie, ale odsúdený sa tým len formálne prispôbil podmienkam vo výkone trestu. Svedčí o tom aj to, že mu je venovaný individuálny prístup so zameraním na rešpektovanie ústavného poriadku, časového rozvrhu dňa a spoločenských noriem, čo by dávalo zmysel skôr pri odsúdených počas prvého výkonu trestu odňatia slobody, ktorí nie sú oboznámení s podmienkami výkonu trestu odňatia slobody, pričom odsúdený je vo výkone trestu už opakovane, preto v tomto prípade možno konštatovať, že odsúdený nijako svojou aktivitou nevybočuje z radu, síce režimovo prispôsobených, avšak priemerných väzňov. Hoci odsúdený počas doterajšieho výkonu trestu bol až šesťkrát disciplinárne odmenený, na čo opakovane poukázal aj v odôvodnení svojej sťažnosti, avšak v tejto súvislosti krajský súd uvádza, že polepšenie odsúdeného sa neodvíja len od počtu disciplinárnych odmien, naopak rozhodne nie je možné prehliadnuť skoro štvorročné obdobie, kedy z jeho strany dochádzalo síce k menej závažným, avšak k opakovaným porušeniam ústavného poriadku. Krajský súd si preto nemôže osvojiť argumentáciu odsúdeného, podľa ktorého si vytvoril akýsi paušál dobrého správania sa, ktorý následne uplatnil po prípadoch porušovania ústavného poriadku, na ktoré sa pre potreby podmiennečného prepustenia nebude prihliadať. Nanajvýš nemožno opomenúť ani fakt, že odsúdený bol aj disciplinárne potrestaný a to dňa 16.02.2023, kedy porušil zákaz užívať návykové látky, za čo mu bolo uložené umiestnenie do uzatvoreného oddielu (disciplinárny trest má v súčasnosti už zahladený), čo rovnako svedčí o jeho vzťahu k dodržiavaniu ústavného poriadku.

V rámci vyhodnocovania splnenia prvej materiálnej podmienky je potrebné zohľadniť aj len na čiastočné plnenie cieľov stanoveného programu zaobchádzania. Zároveň krajský súd zdôrazňuje, že dobrodenie zákona v podobe možnosti podmiennečného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody je viazané na pomerne prísne formálne a materiálne podmienky a len v prípade spoľahlivého zistenia, preukázania ich splnenia môže (nemusí) byť odsúdený podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, inak uložený trest vykoná. Je preto vecou odsúdeného, aby si svojím správaním a plnením si svojich povinností vo výkone trestu odňatia slobody, teda svojím aktívnym prístupom vytvoril podmienky počas celého výkonu trestu pre svoje podmiennečné prepustenie.

Krajskému súdu sa žiada len podotknúť, že aj napriek tomu, že riaditeľ ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou v hodnotení odporučil odsúdeného podmiennečne prepustiť a v prípade podmiennečného prepustenia odporučil uložiť mu probačný dohľad, na čo odsúdený v sťažnosti poukazuje, súd, ktorý rozhoduje o návrhu odsúdeného na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, nie je v žiadnom prípade viazaný uvádzaným záverom a odporúčaním riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody v podávanom hodnotení. Výlučne súd je kompetentný posudzovať splnenie zákonných podmienok pre podmiennečné prepustenie odsúdenej osoby z výkonu trestu odňatia slobody, pričom je na zvážení súdu,

či si uvedené odporúčanie osvojí a pri zohľadnení a zhodnotení všetkých skutočností návrhu vyhovie alebo nie.

Pokiaľ je odsúdený v sťažnosti namietal, že odôvodnenie uznesenia neobsahuje žiaden návod, aké konkrétne zmeny sa od neho očakávajú, k tomu krajský súd uvádza, že odsúdenému bol vo výkone trestu odňatia slobody stanovený program zaobchádzania, ktorý má prednostne plniť, pričom z hodnotenia riaditeľa ústavu vyplýva, že tento odsúdený v súčasnosti plní len čiastočne.

Poukazujúc na sťažnostné námietky odsúdeného, že súd všetky svoje úvahy týkajúce sa predpokladu vedenia riadneho života na slobode odôvodňuje len všeobecnými úvahami, nijakým spôsobom nekonkretizuje, na základe čoho dospel k tomuto záveru, okrem konštatovania viacerých predchádzajúcich odsúdení a resocializačnej prognózy, k týmto námietkam má krajský súd za potrebné uviesť, že materiálnu podmienku možnosti očakávania, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život v zmysle § 66 ods. 2 Trestného zákona je potrebné skúmať aj pri zohľadnení okolností predchádzajúceho života odsúdeného vrátane jeho skorších odsúdení (R 5/2017) ako i prihliadať na charakter a povahu spáchanej trestnej činnosti. Inak povedané, podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je na mieste len v tom prípade, ak vzhľadom ku všetkým okolnostiam, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život a že tu nie je pre spoločnosť príliš veľké riziko recidívy, pričom takouto okolnosťou, ktorá má pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení význam, je podľa odbornej literatúry, ako aj bohatej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (viď napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 3 Urtost 3/2015, sp. zn. 3 Urtost 1/2015, sp. zn. 6 Urtost 1/2015, 4 Urtos/9/2019) aj predchádzajúci spôsob života odsúdeného, vrátane jeho trestnej činnosti. Trestná minulosť odsúdeného jasne indikuje jeho sklony k páchaniu najmä majetkovej trestnej činnosti, ku ktorej je špeciálnym recidivistom. Preto aj napriek skutočnosti, že sa odsúdený vo výkone trestu aktuálne dobre správa, riziko recidívy je s ohľadom na jeho trestnú minulosť stále prívysoké.

Pokiaľ odsúdený v sťažnosti poukázal na to, že má vytvorené pracovné a rodinné zázemie, k týmto vyjadreniam krajský súd uvádza, že ide nepochybne o skutočnosti vytvárajúce predpoklady, ktoré by mohli spolupôsobiť ako priaznivé faktory, avšak dané skutočnosti nie sú v kontexte už vyššie uvedeného dostatočné na to, aby súd žiadosti odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovel. Naopak, z histórie správania sa odsúdeného možno vyvodíť, že jeho sklony k porušovaniu zákona a k páchaniu trestnej činnosti prevažujú nad ním prezentovanou ochotou žiť riadny a slušný život. Vzhľadom aj na povahu spáchanej trestnej činnosti (§ 66 ods. 2 Trestného zákona) ako i jeho trestnú minulosť, v zmysle ktorej sa opakovane dopúšťal trestnej činnosti, súd nedôveruje odsúdenému do takej miery, že skonštatuje, že v prípade podmiennečného prepustenia bude viesť na slobode riadny život. Taktiež vzhľadom na vyššie uvedené sťažnostný súd len dopĺňa, že to, že má odsúdený zabezpečenú prácu po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody nie je v tomto prípade rozhodujúce (aj keď ide samozrejme o pozitívnu okolnosť na strane odsúdeného), keďže odsúdený nespĺnil všetky zákonné podmienky pre podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Aj pokiaľ ide o zostávajúce tvrdenia odsúdeného uvedené v sťažnosti, že má maloletú dcéru, ktorá je značnou motiváciou pre jeho polepšenie, chce sa pripojiť k jej výchove a viesť riadny život, tieto vyhodnotil krajský súd ako také, ktoré nie sú dostatočne spôsobilé rozptýliť obavu z toho, že by v prípade podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody na slobodu pokračoval v trestnej činnosti. Navyše jeho rodina (vrátane jeho dcéry), resp. odsúdený s ňou, boli spoločne v kontakte už v minulosti a mohli na neho pôsobiť už po predchádzajúcom odsúdení, čo sa však zjavne v dostatočnej miere nestalo. Keďže na odsúdeného už bolo v minulosti opakovane pôsobené nepodmiennečným výkonom trestu odňatia slobody a jeho správanie sa vo výkone trestu odňatia slobody je len priemerné, niet sa prečo domnievať, že práve podmiennečné prepustenie z aktuálneho výkonu trestu odňatia slobody splní svoj zákonom sledovaný účel. Vzhľadom na uvedené nemožno konštatovať predpoklad, že v prípade podmiennečného prepustenia bude odsúdený viesť na slobode riadny život. K tomu je z pohľadu krajského súdu nutné pripomenúť odsúdenému, že u viacnásobných recidivistov, ktorí sa opakovane dopúšťajú závažnej alebo druhovo totožnej trestnej činnosti musia byť prítomné veľmi silné záruky, že sa v budúcnosti trestnej činnosti nedopustia, čo sa však nestalo ani v danej trestnej veci.

Uvedené tak možno uzavrieť s tým, že krajský súd v celom rozsahu zdieľa názor okresného súdu, že náprava a celkové pozitívne pôsobenie na osobu odsúdeného je v súčasnosti možné len počas jeho pobytu vo výkone trestu odňatia slobody, pričom podmiennečným prepustením odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody by nebol naplnený jeden zo základných účelov trestu, ktorým je ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov. Krajský súd predmetný záver vyslovil po komplexnom posúdení všetkých relevantných faktorov, teda nielen s poukazom na trestnú minulosť odsúdeného, ale primárne s poukazom na správanie sa odsúdeného počas pobytu vo výkone trestu, no zohľadnil

tiež závažnosť spáchanej trestnej činnosti, za ktorú je vo výkone trestu, tiež výsledky kvalifikovaného prognózovacieho nástroja (Crime Risk Assessment), ktorý ustálil, že resocializačná prognóza je u odsúdeného menej priaznivá a tiež hodnotenie riaditeľa ÚVTOS, z ktorého vyplynulo, že odsúdený v súčasnosti plní ciele programu zaobchádzania len čiastočne.

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, nadriadený orgán zamietne sťažnosť ak nie je dôvodná. Z vyššie uvedených dôvodov aj krajský súd má za to, že u odsúdeného nie sú splnené zákonné podmienky na jeho podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody v zmysle § 66 ods. 1 písm. a), ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, preto v zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť odsúdeného ako nedôvodnú zamietol.

Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný ďalší riadny opravný prostriedok.